

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osuvoimampaa aikuiskoulutusta Ehdotuksia jatkuvan oppimisen kehittämiseksi ammattillisessa koulutuksessa

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2026:28

Marko Aaltonen
yksikön päällikkö
Ammatillinen koulutus, Opetushallitus

Työryhmä ja toimeksianto

- OKM asetti työryhmän ajalle 1.1.2025–31.1.2026. Tammikuussa 2026 työryhmän toimikautta jatkettiin 31.3.2026 asti. Mukana työryhmässä olivat keskeiset sidosryhmät.
- Työryhmän tehtävänä oli valmistella esitykset
 - Tutkintoa lyhyempien koulutusten tarjonnan lisäämisestä ammatillisten tutkintojen kehittämistyöryhmän (TUTKE 4) vuonna 2023 tekemien esitysten mukaisesti sekä tutkintorakenteen tarkoituksenmukaisuuden arviointi.
 - Yksityisen rahoituksen kasvattamiseksi sekä julkisesti rahoitetun ja markkinoilla tapahtuvan koulutuksen rajan selventämiseksi.
 - Muun ammatillisen koulutuksen sisältöjen huomioimisesta (laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, § 8) osana jatkuvan oppimisen tarjontaa.
 - Muista mahdollisista toimista jatkuvan oppimisen tarjonnan kehittämiseksi.

Työryhmän työskentely

- Laaja tilastokatsaus ammatillisen aikuiskoulutuksen opiskelijoihin (rajaus yli 20 v.).
- Katsaus ammatillisen aikuiskoulutuksen vaikuttavuuteen.
- Neljä skenaarioita tutkintojärjestelmän kehittämiseksi.
- Esitykset ammatillisen aikuiskoulutuksen kohdentumiseen ja tutkintojen kehittämiseen sekä rahoituspohjan laajentamiseen.

Tutkinnot ja opiskelijoista

- Kolme tutkintotyyppiä:
 - Ammatillinen perustutkinto (NQF 4)
 - Ammattitutkinto (NQF 4)
 - Erikoisammattitutkinto (NQF 5)
- Tutkinnon perusteissa noin 3 450 tutkinnon osaa.
- 2/3 opiskelijoista aikuisia. Suurin ryhmä perustutkinto-opiskelijat.
- Yli 20-v. opiskelee oppilaitosmuotoisesti 54 %, oppisopimuksella 26 % ja koulutussopimuksella 19 %.

Työryhmän esitykset - lähtökohtia

- Tavoitteena on joustava, ennakoiva ja kestävä ammatillisen koulutuksen järjestelmä, joka tukee koko yhteiskunnan ja työelämän läpäisemää vihreää ja digitaalista siirtymää.
- Ammatillinen koulutus osana toisen asteen koulutusta vastaa ammattikoulutetun työvoiman tarpeeseen.
- Ammatillinen koulutus jatkossakin tarjoaa työikäiselle väestölle mahdollisuuksia ammatillisen osaamisen uudistamiseen ja itsensä kehittämiseen.

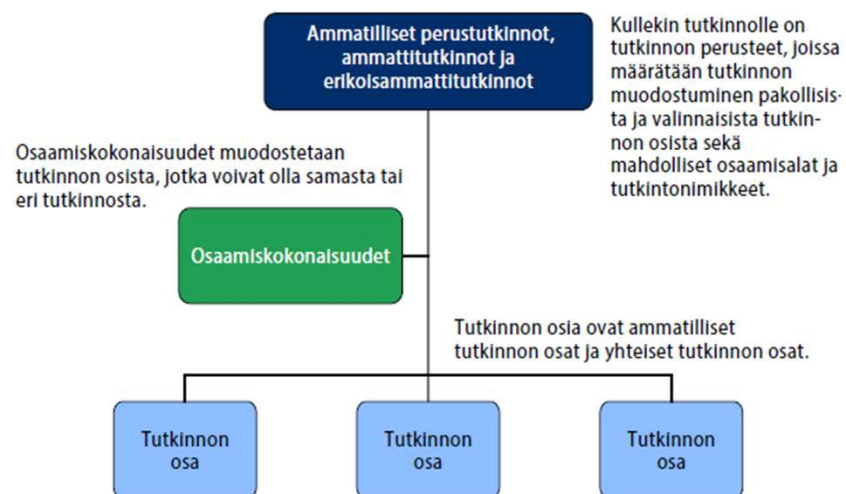
Tavoitteena työvoiman koulutus- ja osaamistason nostamista paremmin tukeva koulutustarjonta

- Jokaisella suomalaisella on **oikeus maksuttomaan koulutukseen** niin korkealla tasolla kuin hänen kykynsä riittävät. **Oppivelvollisuus kannustaa** jokaista nuorta toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tämän lisäksi **jokaisella vailla toisen asteen tutkintoa olevalla** on jatkossakin mahdollisuus suorittaa ammatillinen perustutkinto. Ammatillisten tutkintojen sekä tutkinnon osista koostuvien **osaamiskokonaisuuksien suorittamisella** tuetaan koko työvoiman koulutus- ja osaamistason nostamista.
- Jatkuvan haun ohjauspalveluita tulee kehittää. Tavoitteena on paremmin tunnistaa yksilöiden osaamistarpeita työuran aikana ja ohjata yksilöitä kunkin tarpeita vastaavaan koulutukseen.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutusten kokonaisuus

- Ammatillisen koulutuksen tutkinto- ja koulutusjärjestelmä koostuu ammatillisista tutkinnoista, työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta ja osaamiskokonaisuuksista. Ammatillisia tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot.

Kuvio 45. Ehdotus ammatillisen koulutuksen tutkinto- ja osaamisjärjestelmästä.

Tutkintoa lyhyempien ammatillisten koulutusten lisääminen

- Tutkinnon osista koostuvista kokonaisuuksista käytetään termiä osaamiskokonaisuus. Osaamiskokonaisuuksia lisätään ammatillisen jatkuvan oppimisen tarjonnan monipuolistamiseksi ja koulutukseen osallistumisen kynnyksen alentamiseksi.

Kuvio 46. Ehdotus osaamiskokonaisuuksista.

OSAAMISKOKONAISUUS Laajuus 15–60 osaamispistettä				
Muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista (pt, at ja eat) ja voivat sisältää myös yhteisiä tutkinnon osia.	Koulutuksen järjestäjä laatii yhteistyössä työelämän kanssa ja vie tarjonnan Opintopolun jatkuvan oppimisen hakupalveluun.	Hakeutuminen jatkuvassa haussa. Mahdollisuus oppi- ja koulutus-sopimukseen.	Osaamiskokonaisuuden suorittajalle todistus, jossa näkyvät osaamiskokonaisuuden nimi ja suoritettut tutkinnon osat.	Järjestäminen valtionosuus-rahoituksella.

Resurssien käytön tehostaminen moninkertaista koulutusta vähentämällä

- **Ammatillisiin perustutkintoihin johtavaa koulutusta suunnataan ensisijaisesti ensimmäistä toisen asteen tutkintoa suorittaville moninkertaisen kouluttautumisen vähentämiseksi.** Toisen asteen tutkinnon jo suorittaneiden ensisijaisia osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia ovat ammatti- ja erikoisammattitutkintojen, näiden osien ja osaamiskokonaisuuksien suorittaminen.

Tutkintojärjestelmän tarkoituksenmukaisuuden parantaminen

- Työryhmä näkee tarpeelliseksi **arvioida nykyistä tutkintorakennetta**. Työtehtävät rakentuvat yhä harvemmin kapea-alaisiin ja pysyviin osaamiskokonaisuuksiin. Työikäisen väestön osaamistarve liittyy usein osaamisen päivittämiseen tai uudistamiseen. Tutkintorakenteen ja koulutustarjonnan tulee heijastella tätä tavoitetta.

Ammatillisten perustutkintojen kehittäminen

- **Ammatillisia perustutkintoja yhdistetään** muodostamalla nykyisistä tutkinnoista laaja-alaisempia perustutkintoja kaikille aloille. Laaja-alaiset tutkinnot mahdollistavat erilaiset opintopolut ja näin opiskelijoiden ja työelämän tarpeita vastaavien osaamisprofiilien rakentamisen.
- Yhteiset tutkinnon osat erotetaan ammatillisten tutkinnon osien muodostamasta kokonaisuudesta siten, että yhteisiä tutkinnon osia voidaan uudistaa ilman tarvetta muuttaa kaikkien perustutkintojen perusteita.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kehittäminen

- Selvitetään nykyisten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen **sisältöjen vastaavuus** tutkintotyyppien kriteereihin ja laajuuteen.
- Kehitetään ammattitutkinnoista alan kohdennetun ammattiosaamisen tutkintoja, joilla aikuiset voivat kouluttautua uudelle alalle tai hankkia lisäosaamista alalla toimimiseen. Ammattitutkinnoissa ja perustutkinnoissa voidaan käyttää samoja tutkinnon osia.
- Vahvistetaan erikoisammattitutkintoja **ammattikoulutetun työvoiman pätevoitymisen ja erikoistumisen väylänä** varmistamalla tutkinnon perusteiden uudistamisessa alakohtaisia jatkumoa. Tarkastellaan erikoisammattitutkintojen tarvetta alakohtaisesti, jotta tutkinnot vastaavat ammatillisesti erikoistuneeseen osaamiseen.

Perustevalmistelu tutkinnon osittain

- Vahvistetaan osaamislähtöistä tutkinnon osien valmistelua siirtymällä tutkintolähtöisestä perustevalmistelusta tutkinnon osa -lähtöiseen valmisteluun.
- Toimi- ja ammattialat ylittäviin osaamisiin laaditaan lisää ammatillisia tutkinnon osia, joita voidaan sisällyttää kaikkiin tutkintoihin tai suorittaa yksittäin.

Muun ammatillisen koulutuksen sisältöjen huomioiminen

- Muun ammatillisen koulutuksen sisällöistä tunnustetaan ammattikoulutetun työvoiman osaamistarpeisiin suoranaisesti vastaavat sisällöt, jotka voidaan sisällyttää osaksi tutkintojärjestelmää ja ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteita.
- Tutkinnon perusteisiin sisällytettäviä sisältöjä voidaan tarjota joko osana tutkintokoulutusta tai osaamiskokonaisuuksina.

Työttömyysjaksojen vähentäminen kouluttautumisella

- Tietolaatikko. Kohdennetaan koulutusta osaajapula- ja kasvualoille sekä vastaamaan entistä paremmin työttömien ja työttömyysuhan alaisten henkilöiden osaamisen puutteisiin, jotta voidaan lyhentää ja ehkäistä työttömyysjaksoja.

Rahoituspohjan laajentaminen

- Koulutuksen järjestäjien rahoituspohjaa voidaan laajentaa parantamalla edellytyksiä liiketaloudellisen täydennyskoulutuksen ja osaamispalvelujen markkinoiden syntymiselle. Tämän lisäksi rahoituspohjaa voitaisiin laajentaa yhtenäistämällä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittajilta perittäviä opiskelijamaksuja ja laajentamalla näiden maksujen perimistä opiskelijan työnantajalta.
 - Työryhmällä ei ollut yksimielistä näkemystä maksujen perimisestä, joten asiasta ei tehty ehdotusta.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Julkaisu löytyy osoitteesta:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-251-8>

